

AKATALPA

Kasım 2003

Aylık Edebiyat Dergisi

Sayı : 47

AKATALPA NERESİDİR?

Ramis DARA

Merkez sanattır. Edebiyattır, şiirdir. Bunun dışı taşradır. Taşra kavramının hele içinden geçtiğimiz çağda coğrafyayla hiçbir ilgisi yoktur.

Böyle bir bakışımın olduğu, naçizane yazdığım irili ufaklı bütün yazılarımda görülür. Bağışlayın, kitaplarımda da görülür. Edebiyat dışı yazılarımda ve kitaplarımda da, hatta. Çünkü oralarda da eksen benim için hep edebiyattı, edebiyattır.

Merkezi, bir toprak parçasından edebiyata, sanata, şiire çekme çabam, beni kimilerine bilinen anlamıyla bir taşra sorunun varmış gibi gösteriyor. Taşra konusuna taktığımı söyleyen Ali Özçelebi ve Hilmi Yavuz uzaktan ve seyrek bakışlarıyla haklı olabilirler. Edebiyatı merkeze alma projeme, yazdıklarıma ve yapıp ettiklerime, sonuçta yaşama tarzıma yakından bakılmadığında böyle algılanabiliyorum demek ki.

Oysa bir daha söylüyorum, benim için tek merkez edebiyattır, şiirdir, sanattır. Edebiyat, şiir ve sanat mekândan münezzehtir, böyle değilse bu işte bir yanlışlık var demektir. Hatta zamandan da, diyeceğim ama, orası beni biraz aşıyor –Sahiplenenler çıkacaktır, orasını onlara bırakıyorum...

Dünya bana ve bize göre bir renkler, sesler ve harfler çölüdür. Mümkün olabilecek tek ve en güzel hali budur. Bazı tanelerin yerleriyle oynamak, milyarlarca taneden elimizin ulaşabileceği üç beş biniyle, hatta belki daha azıyla güzel kompozisyonlar yaratmaktır, bizim işimiz.

Duruma böyle bakınca, *Akatalpa*'da ilk sayılardan başlayarak ısrarla "ulusala hayır", "önemli olan yerellik-evrensellik çizgisi" denilmesi belki biraz daha anlaşılabilir.

Hakkari ne kadar ulusalsa, İstanbul da, Paris de o kadar ulusaldır, buldukları noktalardan insana ve evrene bakarlarsa yerel ve evrensel olurlar. Bursa da bu noktalardan biridir. Bir tanesidir.

Akatalpa işbu bakışın yereli ve evrenselidir; şüphesiz bu yüzdendir ki adı hep bulunacakmış izlenimi veren yitik bir ülkeyi çağırır...

Hüseyin Alemdar, Ramis Dara, Nuri Demirci, Melih Elal, Metin Güven, Ayşegül İzmirli, Çağdaş Keçeci, Salih Mercanoğlu, Ali Özçelebi, Fergun Özelli, Hüseyin Peker, İlyas Tunç, Zeynep Uzunbay, İhsan Üren.

Zeynep UZUNBAY

İŞTE

benim sevgilim böyle
nedenim yokken bırakmayı sever
aya çıkarıp ordan atar beni
düşerken çok saçmalarım
gelse, kucaklarını açsa
sözcük olup dudağına konarım
gelir gelmez, gelir gelmez...
bildiğim ne varsa yolar atarım

işte...

tam o zaman kucaklar beni sevgilim
ben aç enikler gibi meme ararım
o kanat çizer sırtıma
aptallık mı bu, cesaret mi
benim ruhum benden habersiz
ne dümenler çeviriyor böyle
bilemem, bilsem bile atarım
uçarken ağırlık yapacak ne varsa

işte...

şu ciddi işleri yaparken bile
sevgilimi öpmeyi düşünüyorum, iyi mi
ağırım gitmiyor hiç sözünü dinlemek
bir de yalnız ondan kıskanmıyorum gövdemi
saatim kolumda kalsa
kordonun altındaki yeşil damarlar
beni de! beni de!

*-bugün böyle neniz var hanımefendiciğim
-üstünüze afiyet, öpüşmeye yakalanmışım efendim
-hah hah ha! böyle konuşma canımın en içi
bu yaştan sonra kendimi mi...
sevgilim bin yaşında ya var ya yok
ben onu su halimden beri seviyorum*

ZONGULDAK'TAN BİR DERGİ:
'UĞRAŞ'

Melih ELAL

Zonguldak'ta 1995'in Mayıs'ında *Uğraş* adında bir kültür sanat dergisi yayımlanmaya başlar. Dergi Zonguldak'ta hazırlanır, Ankara'da basılır. Bu yerel düzeyde dergi çıkarmanın güçlüklerinden biridir. Elinizde dergi çıkarmaya, sürdürmeye yetecek kadar ürün vardır ama, bulunduğunuz çevrede bunun tasarımını gerçekleştirecek, basıp çoğaltacak basımevi yoktur. Daha büyük bir kente gitmek zorunda kalırsınız. Böylece ek maliyeti, belki gecikmeyi göze alırsınız; tamam da bir aksaklık olduğunda, örneğin bir yazının herhangi bir sayfası eksik gönderildi, bunu nasıl giderebilirsiniz? İşte yerel dergiciliği güçleştiren birçok nedenden biri!..

Uğraş'in 1995 Mayıs'ı ile 1996 Nisan'ı arasında 12 sayı yayımlandığını sanıyorum. Sanıyorum diyorum, çünkü bu sayılara ulaşabildim ve 12. sayının sunuş yazısında yer alan "On iki koca ay geride kaldı. (...) Zonguldak ilinde, yazanın, çizenin ürünlerini yayımlayabileceği bir derginin yokluğu, mutlak günlerinde, dost söyleşilerinde dillendirilir, ama sıra somut adım atmaya geldiğinde, çeşitli gerekçeler üretilir, zorluklar sıraya dizilir, sonuçta bir başka anma gününde, dost söyleşisinde yeniden, yeniden gündeme getirilirdi." denildikten sonra "Geride bırakılan on iki ay içerisinde, hiçbir kişi ve kuruluştan destek görmeden, yayını kadirbilir okurdan aldığı güçle sürdüren dergimiz *UĞRAŞ*, geldiği noktadan geriye doğru baktığında, görevini yapmış olmanın mutluluğunu yaşamaya hak kazandığını görüyor." ifadesinden son sayı olduğunu düşünüyorum.

On iki sayı boyunca, derginin sahipliğini, Karya Kitabevi adına, Mehmet Yılmaz; Yazı İşleri Müdürlüğü'nü Osman Günay üstlenir. Bu ekibe ikinci sayıda hukuk danışmanı olarak Av. Haldun Özdemiroğlu katılır. Dergi 16x24 cm boyutlarında, karton kapaklıdır. Üçüncü hamur kağıda basılır. Kapağın üst kısmında, boydan boya *Uğraş* başlığı yer alır. Adının son harfi olan "ş" harfi ters basılıdır. Başlığın hemen altında "Kültür Sanat Dergisi" ibaresi vardır. Her sayının kapağının orta kısmında farklı sanatçıların desen ya da resimleri yer alır. 12 sayı boyunca Mete Arif Tokmak, Şükran Şahin, Şafak Tortu gibi adların desen ve resimleriyle karşılaşırız. Kapağın alt kısmındaysa, o sayının yazarlarının adları bulunur. Derginin ilk iki sayısı 24, diğer sayıları 32 sayfa olarak yayımlanır. İki sayı bir arada yayımlanan 9-10. sayısı ise 48 sayfadır.

Uğraş'in ilk sayısında çıkış nedeni "İnsan, (...) entelektüel yetisiyle, tinsel enerjisiyle değiştirici ve dönüştürücü gücünün nelere mal olduğunu zamanla öğreniyor. (...) insan baskı altına alınması açığa çıkartmak ister, kitlelerle iletişim ve bildirişime girmeye gereksinim duyar, deha hazinesinin ışıltısını paylaşmak için ortaya etkinlikler koyar. (...) İşte *UĞRAŞ* bu etkenlerle çıktı diyebiliriz." sözleriyle okura duyurulur.

Uğraş, iletişim ve bildirişim görevini yayımlandığı sürece yerine getirir bir avuç edebiyatseverle... Kitlelere ulaşma konusuna gelince, on iki sayılık yaşamı, on ikinci sayıdaki "ama somut adım atmaya geldiğinde, çeşitli gerekçeler üretilir, zorluklar sıraya dizilir" söylemi, bunun gerçekleştirilemediğinin göstergesidir. Deha hazinesinin ışıltısını dergi okuru paylaşmış mıdır? Bilemem.

İlk sayıdan başlayarak dergide düzenli olarak Osman Günay, Fahrettin Koyuncu ve Orhan Tüleylioğlu şiir ve yazılarını yayımlarlar. Yine yörenin yetiştirdiği şairlerden olan ve 13 Şubat 1994'te yitirilen İbrahim Yıldız'ın yaşarken yayımlanmadığı, geride bıraktığı "Uygulanmamış Yaşam: Kimbilir Kime Mektuplar"ı yayımlanarak okura ulaştırılır.

Çağdaş KEÇECİ

GÖLGELERİN AĞAÇLARA GÖRE

Haydar Ergülen'e

Önce şekil sustu, ben konuştum :
İnsana

olmadığı kadar ağaçları anlatmaya
Yazdığı sesleri sularla yaşatmaya
Bir çizginin

gecede kaç anlamı kapsadığını
Yolun yolculuktan önce mi sonra mı taşındığını
İnsanın ellerinin yazgısıyla nasıl da ölçüştüğünü
Bir dinledikçe bir de yürüdükçe büyüdüğünü
Pencereler kaç cenaze eder-insan içinden
Ölümün aslında hiçbir hayatı yangınlandırmadığını

Şekillerde gölgelerin/ağaçlara göre
anormal yansıdığını

Fahrettin Koyuncu; Abdülkadir Budak, Özgen Seçkin gibi şairlerin tek şiirlerini çözümlen yazılar yayımlar. Zonguldak'ta çıkan bir dergi olarak Koyuncu'nun ilk sayıda yayımlanan çözümlenmesi ilginçtir. Çözümlenen Abdülkadir Budak'ın daha önce *Yeni Biçem*'in 20. sayısında yayımlanan Kayseri Kayseri adlı şiiri. Bu şiir, adından da anlaşılacağı üzere bir kent adına yazılmış. Koyuncu "Keşke her kenti bir şair böylesine sevse, özlese!" derken, Zonguldak üzerine de bir şiir yazılması özlemini ne güzel anlatıyor değil mi?

Uğraş'ta, bilinen ve tanınan şair ve yazarların yanında, yerel yazar ve şairlerden ürünler yer alır. Yerel ürünlerde pek titiz davranıldığı söylenemez. *Uğraş*'in hemen her sayısında, bir ya da iki öykü yayımlanır. En çok öyküsü yayımlanan öykü yazar, Eray Karınca'dır.

Dergide şiirlerine rastladığımız şairlerse Arzu Ayçiçek, Hüseyin Avni Cinozoğlu, Tan Doğan, Muzaffer İlhan Erdost, Hilmi Haşal, Abdülkadir Paksoy, Mehmet Mümtaz Tuzcu, Ayten Uslu, Ahmet Uysal, Zeynep Uzunbay, İhsan Üren, İrfan Yalçın (Romancıdan öykü yerine şiir yayımlanması ilginç. Bildiğiniz gibi İrfan Yalçın Zonguldaklı bir yazar), Ali yüce gibi adlardır.

Uğraş'in ikinci sayısında "dizgide epey yanlışlarımız olduğunu farkettilik. Dilbilgisi kurallarına ve ayrıca mizanpaja yönelik daha fazla özen gösterebilirdik." denilerek, dizgi yanlışlarından yakınma, bu konuda titizliklerinin göstergesi. Ama bu alıntıda da fark ettiyseniz, fark etmek bitişik yazılarak, dilbilgisi yanlışlarından yakınılan bir cümlede dilbilgisi yanlış yapıyor. Dergiyi bu gözle incelediğinizde, diğer sayılarda da az da olsa bu tür yanlışların sürdüğünü görüyorsunuz.

Her şeye karşın *Uğraş*, Zonguldak'tan bizlere yeni sesler, farklı bakış açıları getirmesi yönünden önemli bir dergi. Karadeniz kıyılarından hoş bir sedaydı.

ÇIKTI !

Soldan Dördüncü Aralık
(Şiirler)

Nuri DEMİRCİ

Yapı Kredi Yayınları
Ekim 2003, İstanbul

İlyas TUNÇ

KİNİK

İrin ve kan çağrı bu; seyirlik nesnelere, iğrenç imgeler,
estetik tacirler çağrı ! Larvalar, amipler, eşeysiz bölünmeler
çağrı ! Döl bankaları çağrı, kapsüllü mutluluklar çağrı !..

Ey insanlar, insancıklar !

Çağdaşınız değilim...

Kuzu bebektir, dedim, kestiniz, kırdınız kemiklerini,
iliklerini emdiniz... Yasaları çıkardınız, kendinize yonttunuz...
Hijyenik mendilleriniz vardı, ince zevkleriniz, pahalı
gömlekleriniz, beyaz donlarınız...

Lonca Kapısı'ndan girdim, dolaştım *Pazaryeri*'ni;
hortumcular, tefeciler, *davul* duymazlar... Uzandım tepesine
Ada'nın, haykırdım:

Ey *kinikler* ! Neredesiniz?

Diyojen gitmiş, fiçisizim, fenerim ölgün. Gölgeler size
kalsın, güzellikler de. Tüylerimi yaktırmadım, ütületmedim
kırışıklarımı, göğüslerimi gerdirmedim. Soyundum; suya
adadım kendimi, *Karakum*'a, güneşe, kokusuna böğürtlenin...

Gülüp geçtiniz...

Lonca Kapısı'ndan çıktım, yürüdüm *İnceburun*'a. Otlar,
böcekler, kaplumbağalar, oklu kirpiller... Eğildi denizkulağı;
fısıldadım:

Ben, *Sinoplu Tarzan Kemal*.

Sizden biriyim...

İKİNCİTEŞİRİN

: 23 00

: kapanış

ve sular sulardan ayrıldı

kullanmadığım bir denizde ne kadar ağırlım
hayatı dalgın bir yosun gibi selamlıyorum

rengi atmış evinizin kıyıya bakan penceresinde
uzun bir iskele
ve demir almaya hazır gemi resimleri
saçlarını ortadan ayırmış kızın çaldığı mandolin
ikiye bölüyor sizi
konup kalkıyor yorgun kanatlı bir serçe
kumsala çekilmiş sandalın çürtüyen gölgesine

umutluyum, kesilmiş bir ağaç kadar
belki mandolin, belki sandal
belki resimler için çerçeve
sahile vurmuş yara izlerini topluyorum

sürüklenmiş ömrünüzün gece haline
kül rengi armağanım olsun;
ayın sesini açıyorum

Salih MERCANOĞLU

DİŞ

siz buna *yaprak dökümü*
diyebilirsiniz
ya da *parkta bir sonbahar*

hayatın çürük tabletleri
diyorum ben de

meleklerin ince kanatları var üzerinde
sabah yastığınızın altında kırılmış

çoğunu siz aldınız *azı* bana kaldı
bir hitit saklıyorum ki sormayın

ve hâlâ
ağzımda kırık bir mine
ilk günkü tazeliğiyle düşer
sütten kesilmiş bir memeye

Nuri DEMİRCİ

Fergun ÖZELLİ

ÇİY SAATI

çilingir sofrasına çilingir çağırın rakkase
kül tablasında keman çalan göbeğiyle
çalım atmış kölelik derslerine; üff!

sarışın dişli çingene, vurmuş dümbeleşine
yuvasından üzgün kaçan rüzgârgülü
çalkalamış tükürüğünü etleriyle; üff!

çakırkeyif bıyıklarda saz gürültüsü
ve klarnet: ülkesiz yürek düşü
vurmuş ayı sedef saplı tüfeğiyle; üff!

tan ağarırken, çay buğusu, çiy saati
kamyonlar: dağ kenarı, şoförler: yol masalı
dağılmış dünyaya; üff! dipdiri bir etek savrulması

DİLDEN... ŞİİRDEN...

İhsan ÜREN

2003 yılı kültür ve sanat etkinliklerinin kış sezonu Bursa’da da açıldı. Gerçi Bursa Büyük Şehir Belediyesi’nin 42. Fuar Şenlikleri yaz boyu sürdüğünden pek ara verdiği söylenemezdi... Güzel tesadüf, 42 yıl önceki ilk açılış törenine katılan ben; oradan hiçbir şey anımsayıp aktaramıyorum. 42 yıldır fuarın sürmesi, Bursa’ya mutlaka bir şeyler katmıştır.

Ben önce sizlere Sapanca’dan bahsedeceğim. Sapanca’yı yazmaya neden olansa, yaz aylarına girerken teyzemin oğlu Fehmi Seyhun’u kaybetmem. Ailemin son büyüğüdü, son 20 yılını inmeli ve yatalak olarak geçirmişti.

Tomris Uyar’ın kaybı, olaylara tuz biber ekti. Tomris’in öykülerini, günlüklerini yeniden okumak neredeyse iki ayımı aldı.

Gülriş Sururi tek başına önemli bir fenomen. Anılarının devamı ve diğer kitaplarıyla bu yıl gündemeydi. Medyada çok sık görüldü. Elim ererse Gülriş’in kitaplarından burada söz edeceğim. Gülriş’in oynadığı “Kurban” oyununun trajedisini yazacağım. Gülriş’in mutfağından tatlar derleyeceğiz.

Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı, yeni sezon etkinliklerini sunmaya başladığından bu yana aksilikler nedeniyle çok istediğim halde gidemediğim Türk Sanat Müziği Konserleri ve şimdi de 9. Gezici Avrupa Filmleri Festivali canımı yakıyor.

Radikal gazetesinin 14 Ekim 2003 tarihli sayısında Köşe Başlı köşesinde Sevin Okyay’ın “Bursa Sefası...” başlıklı çok coşkulu bir yazısı var. Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı’na övgü gibi...

Sapanca

Yaşamımın okul öncesi döneminden anımsadığım iki üç şey vardır. Bunları kolay kolay unutamam. Belleğimin her hücreğine sinmiş, yaşamımı etkilemiştir. Evimizdeki çoban köpeğinin kudurup elimden ısırması ve öldürülmesi gibi... Alt alta üst üste boğuştuğum, üstüne bindiğim köpeğimin öldürülmesinin yarattığı travma çok büyük oldu, kuduz olayını bastırdı. *Akatalpa*’nın 42. sayısındaki “Yarın...” adlı şiirimde olayı anlattım.

Sanırım, kuduz köpeğin yarattığı sıkıntı ve gerilim, küçük kız kardeşimin bakımıyla birlikte anneme fazla geldi ki, beni iki yeniyetme kızı olan Sapanca’daki teyzemin yanına yolladı. Altın çağımın adı “Sapanca”ydı. Oradaki güzellikleri yavaş yavaş tanıdım, sevdim, yaşadım.

Sapanca, demiryoluna bağlı bir iki bin kişilik bahçelik şirin bir kasabaydı. Kiraz, elma, çilek, sütlü mısırla öne çıkan bu kasaba, iyi insan ilişkileriyle tanınmış bir yerd. Teyzemin eşi Abdullah amcam, iyi bilmediğim bazı bağlarla, anne ve baba tarafından iki yönlü akrabam oluyordu. Amcam sessiz, sakın öne çıkmayan, yaşamın akışına kendini bırakmış rint bir kişiydi. Kasaptı, sanırım Sapanca’nın ilk ya da ikinci kasabaydı... Amcamı, her akşam eve 50 metre varken karşılayan orta yaşlı bir kedisi vardı. Burası çok geniş, çitle çevrili, mısır ekili bir bahçesi olan iki katlı bir evdi. Evin büyük sayvanında her daim bir şeyler asılı olurdu; en çok da sucuk...

İkinci Dünya Savaşı’nın çıkışı teyzemin ailesini domino taşı gibi oynattı. Tekirdağ’dan ayrılıp geçici bir süre Çorlu’ya yerleşmenin hemen arkasından, İstanbul için hazırlık yaparken, yedek subay oğullarının Sapanca’ya atanmasını fırsat bilerek bütün aile onun yanına taşınmışlar.

Ben, Sapanca’da bulunduğum günleri 1943 yılının yaz ayları sanıyordum. Öyle değilmiş meğer! 2003 yılının Nisan ayında bu gerçeği öğrendim. Hiç görmediğim bir Sapanca fotoğrafı sayesinde oldu bu! Benim Sapanca şiirimi okuyan teyzemin küçük kızı Suna ablam, o günlerde çekilmiş, içinde benim de bulunduğum fotoğrafı bana verince tam bir sürpriz oldu.

Fotoğrafın arkasındaki tarih 1944 yılıydı! 1943 yılından hesap yapan ben, 50. yıldönümü için Sapanca’ya gezi hazırlıklarına başlamıştım bile.

18 Temmuz 1993 günü Bursa’dan Sapanca’ya hareket ettik. Hesapça 50 yıl sonra çocukluğumda gördüğüm yerleri tekrar görecekim. Sapanca değişmişti doğal olarak, ama belleğimdeki bazı çizgilerini şurasından burasından koruyordu hâlâ... Dağınık, koca bahçeli evler yerli yerindeydi. Göl kıyısı epeyce paylaşılmıştı. Turban Oteli’nin bahçesinde yedik içtik. Gölün suları bulanık, kıyılar yağmalanmış. Çevreye çok güzel villalar yapılmış. İstanbullu iş adamları buraları ucuza kapatmışlar anlaşılın; dinlence, eğlence yeri olarak...

Göle eline ne geçmişse atmış birileri, Nasıl bir milletiz biz? Akşam üzeri Yalova’ya hareket ettik. Yalova’da festival, kitap fuarı gibi etkinlikler var. Fazla oyalanmadan gezdik, Bursa’ya doğru yola koyulduk. Buruk bir izlenim günlüğü yazdığımı anımsıyorum. Altı ay bir daha sokulmadım yanına. 1995’te başladığım “Sapanca” şiiri 1997’de tamamlandı. *Düşlem*’in arka kapağında el yazımla yayımlandı.

SAPANCA

Elli yıl önce yitirdiğim cenneti arıyorum;
Mendille balık tutmaya çalıştığım gölü,
Sofadan sucuk çalan hırsız saksığanı,
Boyumu geçen mısır tarlasını,
Uzaktan omzuma atlayan kediyi,
Dağ çileklerini, kiraz sepetlerini ve elma hevenklerini,
Demiryolu boyu gece turlarını,
Ateşböceği kovalamacayı
sıcaklığı göç etmeyen komşuluğu...

Cennetimi yitirdim, 5-6 yaşlarında çocuktum;
Elli yıl sonra gidip Sapanca gölünde aradım.
Aradığım, hırsız saksığandı sucuk çalan,
Boynuma kuyruğunu dolayan kediydi,
Damağımda
yer etmiş dağ çileğinin tadıydı...

Söylemedim kimseye aradıklarımı,
kirlili göldü bulduğum,
mısır ekili geniş bahçelerdi
oturduğumuz evin benzeri...

Aldanış...
Küçüğüm, saf çocuğum aldaniş...
Kaç kişi bir daha;
Çocukluğunda yitirdiği cenneti,
bulabilmiş ki?

Bursa, 11 Eylül 1995
Aralık 1997

Gülriş Sururi ve “Kurban” Oyunu

Gülriş Sururi’nin *Kıldan İnce Kılıçtan Keskince* kitabını çıktığı günlerde alıp okumuştum. Hemen söyleyeyim; yağcılık gibi olmasın, çok sevmiş, tadını aylarca damağımda duyumsamıştım. Çok görkemli ve özenli bir dil ziyafeti idi. Ayrıca iyi bir tiyatrocunun anılar kitabıydı.

2003 yılının 11-16 Mart tarihleri arasında açılan I. Bursa Tüya Kitap Fuarı’na Gülriş Sururi’nin geldiğini duydum. Anılarının ikinci cildi *Bir An Gelir* adını taşıyordu, aldım, okudum. Damarlarımı tıkayan yağ reklamları yapmasına karşın Gülriş’i severim.

Doğrusu; *Bir An Gelir*, *Kıldan İnce Kılıçtan Keskince*’nin uyandırdığı duygulara yaklaşamadı bile. Bence işin büyüğü, gösterişe, övgüye ve cilaya özen gösterilirken kaçırılmış. Anıların olmazsa olmazı içtenlik unutulmuştu... Bir sanatçının hakkı olan övgüler, takdirler batır hale gelmiş, işin tadı kaçmıştı!

Böyle olmamalıydı. Acaba diyorum yargılarımda çok mu insafsız davranıyorum? .

Başarılı ve sevdiğim bir tiyatrocunun elinden geldiğince güzel bir iş yaparak yazdığı anılarını tamamlamasında yanlış olan bir yön olmamalıydı. Her şeye karşın, Gülriz Sururi, tiyatromuzun belleğine, oynadığı unutulmaz oyunlarla kazınmış, orada yerini almıştır. Ayrıca tiyatro tarihimize anılarıyla unutulmaz, bir hizmette bulunmuştur.

Bir An Gelir adlı kitabın 311. sayfasındaki resmin altında şöyle yazıyor: "Güngör Dilmen'in *Kurban* oyunu Fatma Cezzar'ı çok etkilemişti. Bu resmi yaptı." (Resim, Kadınlar Korosu'nu ve korobaşı Aliye Rona'yı gösteriyor. Aliye Rona şahane oyunuyla dev bir korobaşıydı.) *Kurban* oyunu beni de çok etkiledi. Çok özel koşullarda seyrettiğim, bu nedenle unutamadığım *Kurban*'ı anlatacağım.

Kurban, Güngör Dilmen'in klasik trajedi tarzında yazdığı bir oyundur. 1967'de basılan oyun 1966 / 1967 İlhan İskender Armağanı'nı kazandı.

Çanakkale'nin ilçesi Yenice'de öğretemdim o sıralar. Dilmen'in oyunu, Çanakkale'nin Karacaören köyünde geçen gerçek bir olaydan alınmıştı, belki de bu yüzden ilgimi çekti.

Konu özetle şöyle: Yeniyetmelik evresinde bir erkek çocuğu olan bir köylü ailesi vardır. Ağır köy koşullarının yıpratığı karısından hoşnut olmayan erkek; Doğululara özenir, nikâhli eşinin üzerine kuma getirme sevdasına düşer. Kadın, şiddetle karşı koyar, razı olmaz. Kumanın hayır getirmeyeceğini söyler.

Kadın, bir gece düşünde, kocasından öç almak için oğlunu kurban ettiğini görür. Oyun adını bu eylemden alır. Kocasının kuma isteğine, oğlunu kurban ederim diyerek karşı koyar, kocası yola gelmeyince, düşünüyordu kurban törenini uygulamaya koyar. Önce oğlunu öldürür...

Kıldan İnce Kılıçtan Keskince kitabının 373. sayfasında "Kurban" başlıklı yazıdan bazı alıntılar yapacağım yazıyı olabildiğince kısa tutmak için kesintilerde (...) imini kullanacağım.

"Ancak hemen *Kurban*'la yeni bir zafere ulaşıyor tiyatromuz. 'Örnek bir Türk oyunu' diyor basın ve 'Gülriz Sururi - Engin Cezzar Tiyatrosu'nun yeni bir başarısı' diye devam ediyor. (...)

İlk oyunu unutamam. Oyunun başlamasına kırk dakika kala ışıklar söndü, makyajımızı mum ışığında tamamladık. (...) Oyunun başlamasına beş dakika var ve ışık yok. Sıkıntıdan boğulacak gibiydim. (...) Işıklar çok önemli *Kurban*'da. Bazı sahne değişimleri ışıkla yapılıyor. (...) Ve mum ışığında başladık oyuna. Sahnede hiç bu kadar sıkılıp üzülmemiştim. Kıvrıyoruz, elden gelen hiçbir şey yok. (...) Artık ışıklar iki üç günde bir kesiliyor, mumlar, lükslerle devam ediyoruz oyuna ve nedense, hiç şaşmadan, bizim oyunun başlayacağı sırada sönüyor ışıklar. *Kurban*'la bitiriyoruz o yılı. Ben de Türkiye Kadınlar Birliği tarafından Yılın Kadını seçiliyorum."

Tarihsel bir andı; Gülriz'in yakındığı elektrik kesintisi günlük olağan bir olay olmuştu. O günlerin önemli bir tartışma konusu trajikti, trajedi yazılamaz bu devirde diyenler oldu. Yerli trajedinin öğeleri tartışıldı. Tiyatronun anlık etkisi, geçiciliğini vurguluyor, iyi ki o doruk anları dondurduğumuz fotoğraf var. *Kurban*'ın baş kadın oyuncusu Gülriz'in Ara Güler tarafından çekilen fotoğrafında 'iradeli ana' yazgısını noktalamış kadın olarak dimdik verilmiştir. Havanelili fotoğraf, karar anını noktalar gibidir.

Tiyatroya girerken sinsi bir yağmur başlamıştı. Oyun, saatinde başladı. Düş sahnesine sıra gelmişti ki elektrikler kesildi.

Hüseyin ALEMDAR

BİR LÂF BİN ÂH

--- vefa hâlâ amatör kümedeyse,
süper ligde kendi ölümümü profesyonelce tasarlamak
bana revâ mı!

52 Kaderimin şoförüne takılmış gidiyorum böyle
geceleyin kendini arayana ehliyet sorulmaz
sevgili ölüm, biricik aşkım
odam sana teslim, boşluklarıma selam söyle!

Beni Eylül'le kandırma n'olur,
okullar açıldı, iyi değilim!

53 Ömrüme klaket tut,
şaryo giyip ayaklarıma ağlayacağım
hiçbir filmde bu kadar uzunyara ölmedik senle!

54 Öyle yordu ki beni hayat denen riya, aşk denen yalan
'cep'ten bile bulamaz beni ihtiyaçtan da olsa arayan
Telsim'im şebeke altı, Aycell'im kapsama üstü
Gsm harflerine bile yalanriya bir şeyler uydurdum
G---Gelen de giden de yılandır, ölü eski bir gömlek
[içinde!
s---saflığın yüzü kızarmak içindir ikiyüzlülükte!
m---mutlulukla mutsuzluğu karıştıranın sesi boğuktur
[telefonda!

Gecenin bir yarısı,
'cep'im ekranındaki yüz bana benziyor
yüz benim de ses benim değil---telefonu usulca kapattım!

55 İçinde kadın mezarları olanın kadınları hep ağlar
yaşgünü pastasını mum, mumu gözyaşı söndürür
mumlarının her biri kocaman bir ah,
bak, nasıl da ağlıyorum kendime bakarak!

Ah, kırk bir gündür kırk yaşımıdayım!

56 Her şey bir şeyden kaybeder
herkes sevdiğini bir yerde gömer
iki elim iki ters parantez---)sahi, kadını nerde!(
aşkın ve saadetin sözleri tabut bir defter göğsümde---
Daracak kalp günahtır kadın nesnesi, şer korse
biri ki kadınlarımı öldü bende ömrüme batarak
şimdi biraz irin biraz kan
yeni yaşımı yürüyorum yıllara baka baka
Kadınlarımı gördüm) göğsedim) gömdüm))
nasılsa! Gitsem de bana daha bir şey olmaz!

57 Gözlerindeki cüz sesleriyle gidip gelip
cüzdanlarımı soruyor içimdeki kızım'lar
evim kaç odalı inanın bilmiyorum
evler yaşlı yasa ağlama odasıdır
---Evlilik işleri acıdır, cüzdanlar acıtır!

lâf ü güzâf
---Aşkı hâlâ güzel kılan tanımsız oluşudur. En uzun üç harf!
Ama, hayatın tanımını buldum ben: Beş duyu, beş kısa harf
Acıttı günah! "1h 3k, herkes kendi kuyusu kadardır!"

Metin GÜVEN

SARDUNYA; YÖNELİŞLER
VE YASEMİNLER ARASINDA*

* Elitis için

1

Gelinlik giyer, atlara biner
Gezgin düşler var uykusunda
Ve gece boyunca Sardunya
Gözyaşlarını kendi toprağına bırakır
Dolaşır istenmeyen konuklar gibi sonra
Yıldızların altında, dağ yollarında

2

Sokakların rengini taşıdı gecelere,
Zambakların sessizliğini
Büyülenmiş bir yabancıydı sanki
Hep gerilerde kaldı, gizlendi
Orada, kuşların yanında

Uyumlu bir gölgeydi belki Sardunya
Yönelişler ve yaseminler arasında

3

Bütün yanlışlar doğruya eşitleniyor
Bütün doğrular yanlışla
Düşlerin ortasında ağlayan Sardunya
Bir küçük kedi gibi
Gizlenerek perdelerin arkasına
Nar ağacına ve yıldızlara bakıyor.

4

Çılgın metaforlar gibi
Uçarken yıldızlar
Denizin üzerinde
Bedelini ödüyor Sardunya
Gecenin ve hasretin
Hayatın içinde
Ama yine de ölüme yakın.

5

Uyudu gecenin kollarında yaz
Ve kırıldı sonra bütün aynalar
Zaman öldü, gizlendi düşlerin belleğinde
Elma, mandalina ve kiraz

Çıplaklığın bile sınırları var
Saçlarını güneşe bağlarken Sardunya
Bilge bir yağmur gibi tükeniyor anılar.

6

Her şey aşılabilir belki bir gün
Acımın sınırı yok çünkü
İnsan, kimi zaman ağlayabilir sabahlara kadar
Yine de bir hiçkırık bulamaz kendisine
Gece biter, anlam tükenir
Beyaz taşların üzerine basarak
Mavi kayalara, kırmızı yangınlara koşar Sardunya.

7

Gecenin etiği var mıdır?
Yıldızlar paylaşırken gökyüzünü
Martılarla

Hüzünler de ölçülüyor artık
Düşüyor diye ay taşları kucağına
Kendisine ulaşabilmek için
Kendisini yadıyor Sardunya.

Hüseyin PEKER

GÖLGELER DÜNYASI

H. Haşal'a

Bende bir ikizin var Hilmi
Akarsu ağına kucak açmış
Çift kırılmayla bakmış yeryüzüne
Bende bir ikizin var Hilmi
Çakır bakar Uludağ körfezine
Çapraz bakar, öğüt verir; karşı koyar
Defterimde kurtuluş kitabı, tıp kanunu
İçki sofrasında sen gibi öğüt verici, iyi mi?

Kokulu kiraz, onu sen gibi severim, burukça
Bende bir ikizin var Hilmi
Kitaplarını açar bakarım, kuşkuya düşmeden
Şiiri sana benzer yazarken, kanatlarıyla kaçır
Sessizliği sana benzer, bakışı senden yaralı

Kalınlaşır sabahları uyanma öncesi
İkiye ayrılır öğle ertesi, yemek arasında
İki yavru oluşur kendisinden, biri ben
İkizim var Hilmi, bozgunculuğum istemeden

Bende bir ikizin var Hilmi, kültür ağacı
Altısı açık, yedi gizli maddede görülüyor hesabı
Kendisi bir saray ağası, uyanmıyor telefon zilleriyle
İstersen tuşa dokun; uyandır onu, ikizin deney ötesinde

Ay ve güneş tutulmasından habersiz
Yanıştan kurtulmuş bir kişi
Bende bir ikizin var Hilmi
Şifa kitabında bir madde
Din düşüncelerinde başlangıç sayılır
Biliyorsun gölgeler dünyasına inanmam ben
Ama sen kuşkuya düşme, ortalık açık madde

Burukça soruyorum sana, akarsu teknesinde
Ya da Uludağ'da karınca asidi bir masada
Ben sarhoşken, sallanıyorken torbalı büyük Igrıp
Ağına sarmışken beni, tek tekneyle kendi etrafımda
O kadar yüz dönüyorken uçurumlar arasında
Sinir çekirdekleri yaratıyorken
Yeşil muhabbet makamında:
'Dur, sus Hüseyin, gerçeğe var yanımdayken'
Asık yüzlüydün masaya örtü gerdiğinde
Oranın kar bakışlı sahipleri
Ocakta kıvılcım gibi patladı sende karşı durma saati:
'Daha yavaş Hüseyin, gerçeği bulmadık daha
Sen de varma sabaha, susalım bulutların yaklaşan örtüsüne..'

Şimdi sen de sus Hilmi
Deney dünyasında
İkizini sor bana göl çanaklarında
İki yavru oluşur kendisinden

Günlük'ten Bir Parça:

GURBET ELDE AKATALPA OKUMAK

Ali ÖZÇELEBİ

Az önce, Bursa'dan dün gelen dergiyi okurken bunun bir ayrıcalık olduğunu düşündüm. Bu kez içimden bir şeyler yazmak geldi.

Sağolsunlar! *Akatalpa*'cılar, Toulouse'a geldiğimden beri, yani yaklaşık iki yıl ve yirmi beş gündür, sayı sektirmeden gönderdiler bana dergiyi. Toulouse'da *Akatalpa* okumak, Bursa'da *Akatalpa* okumaya benzemiyor. Türkiye'nin herhangi bir kentinde okumaya da benzemezdi. Tıpkı Melih Elal'ın öyküsünü yazdığı *Sanat Olayı*'nı 1980'li yılların başında Erzurum'da okumanın, İstanbul'da okumaktan farklı olması gibi.

"*Taşrada yazar üçlü bir cehennemi yaşar,*" tümcesini okur okumaz, içimden "*Ramis'te takıntı oldu bu taşralılık, taşradan yazmak. Kaçınca kez bu konuya dönüyor,*" diyorum, ama bir solukta okuyorum yazıyı. Haksız değil, ama kaçınılmaz bir şey. Dünyanın her ülkesinde böyle bu. Örneğin Toulouse da taşra. Buradaki dergilerin, gazetelerin, yazarların aynı cehennemi yaşadıklarından eminim.

Yan sütunda Cihan Oğuz'un *Kırkklanmış Hayat* başlıklı şiirini iki kez okuyorum. "*Yarısı çukurda kaldı masalların,*" dizesi çok hoşuma gidiyor; hoşla gitmenin ötesinde sahiplenmeyi istiyorum. Elbette olanaksız bu, ama kimi yerlerini durmadan değiştirdiğim *Körler Çarşısı*'nın bir bölümüne tanımlık (epigraf) yapabildim diye düşünüyorum, tırnak içine alıp, belki köşeli ayraç içinde bir ya da iki sözcük ekleyerek. Çünkü, bu romanda çocukluğumda dinlediğim kimi masalları "*çukurda[n]*" çıkardım, ama bir tanesi var ki, babamın bir gece yalnızca bana anlattığı tek masalın yarısı "*çukurda kaldı.*"

Sanat Olayı'nı düşünüyorum. Fasiküller halinde çıktığından beri biriktirdiğim, *Milliyet Sanat*, *Gösteri*, *Varlık*, *Türk Dili* birbirinin çağdaşı bu beş dergi, (anmadım ama, başkaları da vardı, örneğin *Türkiye Yazıları*.) Bir ara ne çok dergi alıyordum! Erzurum'un bazen -40° dereceyi aşan soğuşunda ve daha başka olumsuzluklarında içinizi ısıtan dergilerdi. Ama Ramis Dara'nın bir yerde, Erzurum'da öğrenciyken, benim lojmanda görüp okuyarak edebiyata merak sardığını yazdığı ya da söylediği dergi, *Sanat Olayı* değil, ondan daha eski, daha kısa bir süre çıkan *Yeni Ufuklar*'dı.* İyi dergiler, gazeteler insanların yaşamında, oluşumunda önemli yer tutar. Belki Melih Elal, *Yeni Ufuklar*'ı da inceler bizim için (1).

Akatalpa, benim gibi şiiri yalnızca zevk için okuyanlara da çok şey veren bir dergi. Ayrıca şu ya da bu ad altında bir etkinlikte yazar ve şairlerin Bursa'ya gelmesini, okulla buluşmasını da sağladı, sağlıyor. Sina Akyol'u Kükürtlü'de bir akşam yemeğinden anımsıyorum. "*Kalbim Güzel evim diyen*", Çiğdem Sezer, bana hiç yabancı gelmiyor. "*ah işte o zaman yaranın ne kadar derin / ve suyun imkânsız olduğunu / anladığında / dönmelisin...*" Başkalarını bilmem, ama ben okuduğum şiirlerin, kimi sözcüklerini kendime göre değiştirerek, ekleyip çıkararak bir kez daha severim.

Adlarını anmadan geçersen Dertsiz, Uzunbay, Mercanoğlu şiirlerini okumadığımı düşünürler (mi?). Pelin Yılmaz'ın yazısı beni adliye binalarına götürdü. Adliye binalarını oldu bitti sevmem, bir kez tanık, birkaç kez de çevirmen olmak dışında çok şükür gitmedim hiç. Bursa'nın yeni adliyesine de yolun düşmedi; önünden geçtim ama içeri girmedim. Girsene de, ne yalan söyleyeyim, Nâzım Hikmet'i, Orhan Kemal'i anımsamazdım; orada yattıklarını bilmediğimden değil, dedim ya, bizim adliye binaları, hemen çıkmayı isteyeceğim yerlerden biri olduğu için.

Ne ilgisi var diyeceksiniz ama, Fransızca adını yadırgadığım *iris* çiçeğinin, bizim *süsen* çiçeği olduğunu Metin Güven'in "Dil, Anlam, Sözcükler.." başlıklı yazısını okurken buldum ve bilgisayardaki *Öyküler* dosyamı açıp *iris*'i hemen değiştirdim. Değiştirmekle kalmayıp, *süsen* sözcüğünün kökenini merak ettim. Çiçekle ilgisi var mı, yok mu bilmem, ama "*Anadolu Türkçesinde 14. yüzyıldan bu yana: süsmek "sivri bir nesneyle dürtmek, hayvan boynuzu ile vurmak, boynuzlamak"* diye bir fiil olduğunu öğrendim. Bahçemizdeki süsen çiçeklerinin açmasını sabırsızlıkla bekleyeceğim, çiçeklerin konumlarının bu eylemle bir ilgisi olup olmadığını görmek için. Olur ya yüz yüze bakan çiçekleri rüzgâr sallar, kafa kafaya tokuşurlar, Anadolu'nun ad bulmakta becerikli insanı da, oracıkta *süsen*, yani toslayan çiçek adını yakıştırır, tıpkı *kaptıkaçtı*'yı yakıştırdığı gibi. "*Sözcük olmadan düşünce olmaz.*" Sözcük olmadan araştırma, öğrenme de olmaz.

"*onlara gülüyor / bu gülüş ne saklıyorsa içinde / onlar da bize gülüyor / hayat bu diyoruz, hayat bu diyorlar / bir şeyin adı geliyor akıllarına*"(Payda, Nuri Demirici)

Ne yapsak etsek de şu *minibüs*'ü *kaptıkaçtı*'yla değiştirsek! Gelin de aramayın eski Türk Dil Kurumu'nu!

İhsan Üren'in "*celladım*" dediği *Mösyö Derviş*'i, Kemal Derviş ise, "*Mister Derviş*" demesi gerekirdi. İkisinin de şimdilerde pek kalmayan gerçeklerini erekleyerek Mösyö ile Mister arasında biraz fark olduğunu düşünüyorum.

İmgelerle oluşturulan şiir, okuyanda da inanılmaz imgeler çağırıyor. Valéry değilse kimdi, "*ne kadar okur varsa, o kadar metin vardır*" diyen. Yazıcı'nın "*dar taş sokak arasında buldum*" dizesiyle kendimi bir an Demirkapı'daki evde buldum, "*uzun ses aralıkları suyun*" dizesi, çoktan beri evlerin içinden akmayan Ayazma suyunu çağırıyordu. Aynı dizeler, ikinci bir okumada, beni bu yaz beş gün geçirdiğim Kilis'e de götürülebilirdi. Bu tümceyi yazdığuma göre götürdü de.

Karar verdim, *Akatalpa*'yı baştan sona okuduğuma göre, tüm yazarlarına değineceğim, şöyle ya da böyle. İbrahim Oluklu'yu bizim fakültenin Türkçe Öğretmenliği Bölümü'ne alabilmiş olsaydık, şimdi nerede olurdu? O da emekliliğini mi isterdi, yoksa Balıkesir'e mi dönerdi? Kısa bir öykü: Ayvalık'ta Fransızca öğretmenliği yapmakta olan İstanbul'dan Fransız filolojisi mezunu Niyazi Akı, (Vali olanla ad benzerliği dışında bir ilgisi yoktur) bir gün Türk Dili ve Edebiyatı'nda doktora yapmaya karar verir, elbette Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı Dalı'nda. Gider Ahmet Hamdi Tanpınar Hoca'yı bulur. Hoca sorgular öğretimini, eski yazı bilip bilmediğini... Neyse, sonunda yapamayacağına, başlasa bile bitiremeyeceğine karar verir ve düşüncesini söyler. Bunun üzerine, geleceğin Prof. Dr. Niyazi Akı'sı, "*Hocam, bitiremezsem öğrendiğim yanıma kâr kalır,*" der. Ben de diyorum ki, İbrahim Oluklu'nun öğrencilerimize okutmuş olacağı şeyler yanıma kâr kalırdı.

Şairin, özellikle de şiirin cinsiyeti olmaz ama, ben Fergun adının cinsiyetini çok merak ediyorum yine de. Ele veren bir şey var mı diye ikinci kez okuyorum 'Şiirsiler'i. Fransızca yazılmış olsaydı cinsiyet dilde kendini ele verirdi. Fransızcaya çevirmek durumunda kalsaydım ne yapardım? Örneğin "*gizlice girdim yüksek gerilim hattına*" ve belki "*keşke muhtaç olmasaydım kapılara*" dizeleri, yazanın cinsiyetini sorguladı bana. Toulouse'da kime sorulur, neye bakılır "Fergun" için?

Ayşegül İzmirli, "*Bir etnik grubun sözcülüğüne soyunarak şairliğini var etmeye çalışan; bu yetmeyince diyelim gay lobilerine saldırarak gündeme gelmeye çalışan*" bir ozandan ve benzerlerinden söz ediyor. Bunlar, bana geçen hafta sonu Paris'te Luxembourg Parkı'nda gördüğüm bir açık hava yontu sergisini anımsattı. Coşkun adlı bir sanatçı, büyük ağaç gövdelerini yalnızca motorlu el testeresi kullanarak insan yontularına dönüştürmüştü. Çok da güzel yapmış. Parkın Saint-Michel'den geliş tarafına yakın serpiştirilmiş yirmi kadar yontu. Bir sevindim, sormayın. Kimdir, kimin nesidir, araştırırken bir kütüğün üzerine tutturulmuş "özgeçmişini"(!) buldum. Soyadı yok, milliyeti yok, adresi yok, karnını doyurduğu toprakların, okuduğu okulların adı yok. Yalnızca Ararat, yani Ağrı Dağı yakınlarında doğduğu belirtiliyor. Bir de yirmi yıl önce Fransa'ya "göçmen olarak" geldiği. Hangi koşullarda, ne göçmeni belirtilmiyor. Belli ki "*zulümden kaçmış Kürt*"ü oynuyor. Ekmek kapısı, ne yapısın!

Küçük İskender'in de, ondan esinli İzmirli'nin de "*Şiirin yaptırım gücü olduğuna inanmıyorum; istikrarlı bir erk taşıyor*" görüşüne katılmıyorum, çünkü Homeros'un şiirle yazılmış *Ilyada* ve *Odyssea*'sını, bizim ve başka ulusların destanlarını, Victor Hugo'nun *Yüzyılların Efsanesi*'ni anımsıyorum. Tümünün yaptırım güçlerinin olmuş olduğuna, bugün de var olduğuna, erk taşımış ve taşımakta olduklarına inanıyorum.

(1) Dergilerimi U.Ü. Eğitim Fakültesi Kütüphanesi'ne vermiştim yersizlikten. İçinde *Yeni Ufuklar*'ın eksiksiz bir takımı vardı anımsadığım kadarıyla.

* *Akatalpa*'nın notu:

Ramis Dara'nın, Özçelebi'nin Erzurum'daki lojmanında görüp etkilendiği dergi *Soyut*'tur.

Yeni Ufuklar, kısa bir süre değil, 1953 ile 1976 yılları arasında 275 sayı yayımlanmıştır.

**BAHARLA HAZAN BİRLEŞEMEZ,
ORTADA YAZ VAR**

Ayşegül İZMİRLİ

Kablolu yayının S bandında bir kanal var: Ekranı küçük dörtgenlere bölüyor da hani, 3-5 saniyede bir döne döne değiştirerek hangi kanalda ne olduğunu bize gösteriyor ki, seçelim, seyredelim.

Eylül, eylül-ekim, eylül-ekim-kasım diye çıkan son ayın dergilerine bakarken, bir an o kanalı izlediğim duygusuna kapıldım. Her şey var orada; seç-seyret tarzı bir seç-oku pazarı. Yayın politikalarına saygıyla yaklaştığımız, değerini kanıtlamış dergilerden amatörlüğü iş edinmiş kâğıt katili dergilere kadar, her şey... Bir bakıyorsunuz, biraz da önyargıyla yaklaştığımız bir dergide adını bildiğiniz ya da bilmediğiniz bir şairden, hiç ummadığımız iyi bir şiir. Hani Berfe'nin deyişiyle belli başlı, Ramis Dara'nın deyişiyle başlı kışıl dergilerde yayımlanması gerekirken, yanlış adreste yitirilmiş (!?) bir şiir. Öte yandan, yemek için sona sakladığınız en kırmızı çilek ya da en iri erik gibi, tadını çıkararak okumak için sona sakladığınız bir dergide, ne dergiye ne de şairine yakışan şiirler...

Bir de şu, gösterildiği televizyon kanalında milyonlarca gözü kendine bağladıktan sonra, geniş reklam pastası yüzünden başka kanallara transfer olan vanilya kokulu programlar var; ağalı, takalı, konaklı, okullu bu birbirinden seçkin, birinin yerine ötekini koyamadığınız programlar... Onların transfer işlemleri o kadar sık arayla oluyor ki, eskisi-yenisi-en yenisi aynı anda üç kanalda birden ekranda boy gösterebiliyor. Edebiyat dünyamızda yayınevleri arasında böylesi transferlerden söz edilebilir ama, dergiler arası transferlere pek rastlanmaz. Doğrusu, olsaydı pek şaşardım; çünkü, bizim şairlerimiz, bu üretkenlikleri ve bu sabırsızlıklarıyla, anlaşmamış, sözleşmemiş hiçbir şeye kulak asmaz, zayıf şişman dinlemeden piyasadaki dergileri şiire boğarlardı. Yani, bugün yaptıklarını yaparlar, camlı bölmelerin ardında eskien, hemen her gün gördükleri postane memurlarıyla içli dışlı olur, belki de iki pul arası onlara şiirler okuyacak kadar ileri dostluklar kurarlardı. Görünen bu: Herkes, her yerde; bazen aynı anda birkaç yerde. Özellikle Anadolu dergileri sanki birer çöl, daha havadayken kuruyuveren damlaları bile yağmur sanıyorlar. Bir ara *Adam Sanat* bir yol tutturmuştu, kadrolu şairlerle çalışıyordu, şimdilerde o da "yol"a gelmiş görünüyor.

İlke eksikliğinden midir, kimlik arayışından mıdır, yoksa her ikisinin de etkisiyle midir, dolaşımdaki dergilerde, nitelik olarak birbiriyle uyumşama, dil olarak birbirini tutmayan şiirlere rastlıyoruz. Bir edebiyat dergisinde yayımlanan şiirlerin bütünüün çitayı aşması beklenemez, bu açık. Ama,

"bir kuyu gibi taşıyor gözlerini, gömleği fazla mor, üzerinde

[salıncak

ve uçurma resimleri gezdiriyor, yanaklarında eflatun bir arzu" (1)

dizelerini yayımlayan bir dergi,

"ilk atalarımın yaşamı / başladı denizlerde..."

Üredi / yaşadı kısa da olsa..."(2)

veya

"Her yüze gülene aldanma dostum

Çıkmayan bir renge boyarlar seni

Sırrını saklı tut söyleme ele

Kulaktan kulağa yayarlar seni" (3)

dizelerinin yer aldığı şiirleri (!) niçin yayımladığını hangi yave gerekçeyle açıklayabilir?

Peki, aslında oldukça iyi bir şiir olmasına karşın, yayımlandığı dergide yer alan diğer on iki şiirin hiçbir dizesiyle hiçbir dil

bağlantısı olmayan şu dizeleri, dergisini akıntıya bırakmayı göze almayan hangi tutarlı editör dergisinde yayımlar:

"Kahir ekseriyet makul bulmaz beni

Kabul görmez aşka binaen aleniyet

Ezilen şaibeleri altında ezilen ben

Umumun umrunda mı ahvalim" (4)

Büyük illerin önemli dergilerine doğru yürüyünce de değişmiyor durum:

"Burada her şey cümle kurabilir,

diyelim bir karınca yuvası, bal gibi

uzunca bir cümlede kullanabilir sizi

hayatını kaybetmiş bir sözcük olarak" (5)

dizelerinin birkaç sayfa sonrasında, tipki yazımıyla şu dizeler:

"söyle Nazım neredesin

moskova'da küba'da, paristemisin

anadolu'da bir çınar ağacının altındamısın

bir kitapçı rafındamısın" (6)

Türk edebiyatı için kesinlikle çok önemli olan bir dergide yer alan şu dizeler:

"belki bir zaman menekşelerin önemi yoktur

saksıların önemi yoktur, denizin yakın durmasının da

genişleyip evren bir parça günaydın gibi

günün bu saatinde günüşiği altında

alır sevda bilgisini menekşeli saksılara koyar." (7)'in önüne, acil şifalar dilediğimiz şu dizeler, nitelik olarak yaklaşıyor mu?

"Herşey senin gibidir Perihan

Bu yüzden sen şimdi kendine bakıyorsun

Herşey gözlerin gibidir Perihan

Bu yüzden erkekler aşık oluyor gözlerine" (8)

Yaklaşıyorsa, bize, Rector Profesör Doctor Mösyö Nestor Butor'un ikinci aşama sorularından ilkinin, *"Arabalardan Mercedes / Şarkıcılardan Hamiyet Yüceses / Hey gidi koca Adnan Mercedes dizelerinden oluşan sözcük grubu şiir sayılabilir mi"* sorusunu, "evet, elbette, neden olmasın" biçimde; onuncu ve sonuncu, *"Bilindiği üzere şiirin sadece kendisi değil kılı, tüyü, yağı, kemiği, iliği, yünü de değerli yazarlarımız tarafından değerlendirilerek 'cash'e tahvil edilmektedir. Bu manada geçtiğimiz günlerde ünlü yazarımız Buket Uzuner'in 'Şiirin Kızkardeşi Öykü' adlı değerli yapıtı okurla buluştu. Edebiyat dünyasındaki akrabalık ilişkilerini gündeme getiren bu girişimle beraber ele alındığında, değerli şair Buket Uzuner biz şairlerin neyimiz olur?" (9)* sorusunu da, "ebemiz canım, ebemiz" diye yanıtlamak düşer. Şunu da ekleyerek: "Sadece o mu, mirim, sadece o mu?"

Görüşeceğiz...

- (1) Engin Turgut, Eflatun Bir Arzu, *İspinoz*, Sayı: 7, sayfa: 3
- (2) Samim Güner, Bir Yudum Su, *İspinoz*, Sayı: 7 sayfa: 16
- (3) İlkan San, Aldanma Dostum, *İspinoz*, Sayı: 7, sayfa: 13
- (4) Şerif Mantu, Özlü, *Yom Sanat*, Sayı: 14, sayfa: 37
- (5) Muzaffer Kale, Cümle, *Agora*, Sayı: 33, sayfa: 29
- (6) Cevdet Yüceer, Nâzım, *Agora*, Sayı: 33, sayfa: 53
- (7) Mustafa Altay Sönmez, İkona, *Kitap-lık* Sayı: 64, sayfa: 20
- (8) Lale Müldür, Herşey Aslı Gibidir Perihan, *Kitap-lık* Sayı: 64, sayfa: 15
- (9) *Yasakmeyve*, Sayı: 4, sayfa: 152

Yayın Yönetmeni : Ramis DARA (0 535 4990030)

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü : Melih ELAL

Yönetim Yeri : Ataevler, Adalet Sok. Adaletkent Sitesi

H Blok, D: 3 16140 Nilüfer - BURSA

Yayın Danışmanları : İhsan ÜREN, Hilmi HAŞAL,

Serdar ÜNVER, Nuri DEMİRCİ.

Dağıtım : Pentimento Art Shop (0212 2933959)

Yazışma Adresi : Ramis DARA P.K. 68 16361 Ulucami - BURSA

Katki Payı : 10.000.000,- TL

Posta Çeki : Hilmi HAŞAL adına 584893 numaralı hesap

Dizgi : Emel COŞKUN

Baskı : Özsan Matbaacılık, İzmir Cad., No: 221 BURSA

Elektronik Posta : akatalpa@hotmail.com

Faks : 0 224 2254052

Aylık edebiyat dergisi *Akatalpa* Ocak 2000'de Bursa'da kurulmuştur.